

TALE VED 200-ÅRSMARKERINGEN AV BRANNEN I GRUE KIRKE
KRISTI HIMMELFARTSDAG 26. MAI

Fungerende biskop i Hamar, Kirsten Almås

I dag begynte vi denne 200-årsmarkingen for brannen i Grue kirke ved det nye minnesteedet her i Grue.

Det er sterkt å se størrelsen på kirken, slik den er markert i bakken. Og det var sterkt å se alle navnene. Det blir så konkret og nært. Navn med tittel og alder. Det forteller til sammen en hel historie om det enkelte mennesket, om tilhørighet og nettverk. At mange hørte til hos mange, også andre steder enn her i Grue.

Det er så mange fortellinger knyttet til navnene om hvem de er, hvilke oppgaver de hadde, om barna med fremtiden foran seg, om foreldre og besteforeldre som er i en lang slektslenke. Fra før brannen og frem til i dag.

Vi kan tenke oss tilhørighet som må ha gitt stor sorg, med savn, og alle som ble rammet, favner vidt utover herfra.

Det ble ikke noe enkeltgravsted, og det stedet der de ble begravet i sine fire kister er ikke mer. Minnesteedet, dette i dag og bautaen som kom for 100 år siden blir nå en erstatning for gravstedet, og et sted som man kan gå til.

Det er godt og det er viktig å ha et STED å gå til. Et sted for minner og takk. Bautaen og minnesteedet er her ved kirken, midt i kirkegården. Her på kirkegården kan vi vandre fra gravsted til gravsted. Historier om mennesker som har vært nær kommer til oss når vi vandrer og leser navn og årstall. Og dette er bauta og minnesteed inkludert.

Til sammen blir dette fortellingen om gruesamfunnet der alle er inkludert i den store fortellingen om alle som er med fra fortid og inn i fremtida.

I dag holder vi gudstjeneste og markerer brannen på denne dagen som har samme dato som da kirken brant for 200 år siden. Da var det pinsedagen, en dag da kirka er godt fylt opp. Høytiden skulle feires. Kirkegang var en del av plikten en borger hadde.

Her i kirken skal vi også markere 1. pinsedag i år. Men denne dagen i dag er dagen ti dager før pinse. Denne dagen i dag er det Kristi himmelfartsdag.

Det er vår, det er letthet i luften, og som noen har bemerket: det passer bra på en dag da Jesus lettet. For lytter man til evangeliens beskrivelse hos disiplene, var dette en dag som inneholder gledelig begivenhet.

Kristi himmelfart MÅTTE nødvendigvis komme en gang etter påske og oppstandelsen. Det måtte komme til en avslutning. Det endelige farvel mellom Jesus og disiplene måtte finne sted.

Og i kirken markerer det også hvert år en tid for en overgang fra en tilstand til en annen for kirkens uttrykk og søndagenes innhold.

Mellom påske og Kristi himmelfartsdag blir disiplene i møte med Jesus, fortalt og forklart. De blir utrustet til å ta over oppdraget. Og oppdraget er at evangeliet skal spres ut til hele verden. Den preteksten vi har hørt i dag, er fra en lenger tekst, en lang bønn som Jesus ber før påskens dager og langfredagens farvel. I denne bønnen overlater han til disiplene å fortelle videre, og han ber for verden, kirken, menneskene. Den heter Jesu yppersteprestelige bønn.

Det er avskjedens time. Og slik det er i avskjeder, så vet vi at det er fordi vi skal ulike veier. Jesus skulle sin vei. Disiplene en annen vei. Det handler om å gi slipp. Disiplene skal nå kunne manøvrere seg rundt på egen hånd. De skal bringe evangeliet ut i verden. Og staten på den delen kommer i pinsen, om ti dager i vårt kirkeår.

Da begynner kirken, som vi er en del av. Disiplenes oppdrag blir vårt oppdrag.

Vi minnes det som skjedde Kristi himmelfarts dag hver gang vi fremsier trosbekjennelsen: Vi sier: For opp til himmelen. Sitter ved Guds den allmektige faders høyre hånd.

Det er en avgjørende begivenhet i kristendommen: Kristus innsettes til Gud faders høyre side som en verdenshersker, han er i himmelen, og det vil si at han er over alt.

I en salme heter det: Du taler til oss fra det høyestes sted, du satte deg selv i de nederstes sted.

Himmelen, hvor er det? Det er der Kristus hører hjemme slik som det er med kjærligheten, den kan ikke sees, men vi vet at den er der. Det er ingen som vil si at DEN ikke eksisterer. Himmelen er også her blant oss mennesker, på det nederste sted.

Trosbekjennelsens mange ledd er som vinduer inn i Guds rike. Et vindu kan ikke vise en hel virkelighet den gir et utsyn eller innsyn til et enkelt sted. I dag møter vi det ene leddet i vår gudstjeneste.

Den må leses igjen og igjen og vinduet åpner inn mot troens mysterium inn til den kjærlighet som sprenger gravens mørke, på nytt og på nytt med ny innsikt hver gang vi fremsier den.

At Kristus sitter ved fadersens høyre side er ikke en passiv sak. Han sitter ikke der med avisen i fanget, men er aktiv utøvende i opprettholdelsen av verden.

Han er med i Gudslivet som er fra evighet og til evighet. Der har Jesus vært med hele tiden. Og vi blir inkludert.

Og i den tidslinjen der vi alle er inkludert, der er også brannen for 200 år siden, og alle de menneskene og samfunnet som ble rammet av den. Vi mistet en stavkirke som hadde rommet mange begivenheter og livsfortellinger fra dåp, konfirmasjon og gravferd helt tilbake til 1200-tallet.

116 omkomne er registrert i Grue kirkebok. De er nevnt og regnes inn i rekken. Den rekken som fortsetter med DENNE kirkens fortellinger om dåp, konfirmasjon, vielser og gravferd.

NÅ vet vi at etter store ulykker, for vi har med oss i historien store ulykker i vårt land, at det er viktig hvordan vi får bearbeide opplevelsen, vi som er etterlatte. Nå vet vi det.

Den gang hadde man ikke den kunnskapen og de mulighetene vi har nå. Den gang ble det gjort slik de tenkte det var best. Og en viktig del av etterarbeidet ble gjort den 30. september i statsråd på Stockholms slott. Etter kongens befaling skulle nå alle kirkedører vende utover i vårt land.

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømme

Brannen har satt spor som historisk hendelse. I familiefortellingene i bygdas fortelling, i fellesskapets fortelling, i kirkens fortelling.

Og nå handler det om å gjøre helt, å samle seg og gå veien videre sammen.

Vi har Minnestedet, bautaen, et sted å gå til. Katastrofens sted. Et sted for kollektiv erindring som er viktig.

Ved små og store katastrofer erfarer vi at livet stopper opp samtidig som livet leves videre.

I dag er en slik dag. Da livet stopper opp, samtidig som vi er i at livet leves videre. Sammen.